

**RAD DRŽAVNOG ARHIVA NR HRVATSKE U ZAGREBU
U TOKU 1959. GODINE**

A) Rad Savjeta Državnog arhiva.

Ukupno su održane 4 sjednice. Na sjednicama je raspravljen: izvještaj o radu u god. 1958; plan rada za 1959; personalna pitanja; izvještaj o radu u I polugodištu 1959. god.; prijedlog budžeta za god. 1960; izvještaj o radu u 1959. god.; plan rada za 1960. god.; nacrt pravilnika o organizaciji i radu Državnog arhiva u Zagrebu; pitanje položajnih plaća administrativnog osoblja; izbor člana Savjeta u Komisiju za ocjenjivanje stručnih službenika. Navedene izvještaje, planove i prijedlog budžeta Savjet je prihvatio i odobrio. Zaključak o potrebi pripreme prethodnih elaborata za gradnju nove arhivske zgrade koja bi se realizirala u etapama nije izvršen zbog pomanjkanja financijskih sredstava u tu svrhu. Zaključak da se podupre akcija osnivanja regionalnih arhiva na terenu izvršen je. Svi zaključci o personalnim pitanjima, posebno o popunjavanju ispražnjenih mjesta stručnih službenika, izvršeni su u skladu s odlukama Savjeta. Jednako je izvršen i zaključak o položajnim plaćama administrativnog osoblja ove ustanove.

B) Rad same ustanove.

I. Vanjska služba.

1) Sređena je kartoteka organa, ustanova, privrednih i društvenih organizacija kojih registrature spadaju u nadležnost ovog Arhiva. Izrađen je elaborat o razgraničavanju stvarne nadležnosti između ovog republičkog Arhiva i regionalnih arhiva NR Hrvatske, pa je na osnovu tog referata raspravljeno spomenuto pitanje na zasjedanju Arhivskog savjeta NR Hrvatske i dogovoreno je spomenuto razgraničavanje.

2) Odobreno je vođeno i 13 postupaka škartiranja registratura na terenu, a dva postupka su još u toku. Izvršeno je 15 posjeta radi kontrole i zaštite građe na terenu.

3) Evidencija registratura na području NRH. Do aprila mjeseca završene su sve pripreme, uključiv savjetovanje s predstavnicima svih arhivskih ustanova i onih kotareva gdje nema arhivske ustanove. Štampani anketni materijal je razaslan svim kotarevima NRH uz upute o provođenju ankete. Ovaj Arhiv je to posebno učinio za registrature koje spadaju u njegovu nadležnost, kao i za 10 kotareva u gornjoj Hrvatskoj, gdje još nema arhivskih ustanova. U Zagrebu je izvršen obilazak većeg broja registratura radi održavanja i usmjeravanja evidencije. Komisija za evidenciju pri ovom Arhivu održala je 3 sastanka radi rukovođenja akcijom i pripreme potrebnih uputstava. Održan je, u istu svrhu, niz savjetovanja i sastanaka na terenu spomenutih 10 kotareva. Referent za vanjsku službu i članovi Komisije višekratno su obilazili teren u Zagrebu i izvan Zagreba. Pismeno su davane upute ostalim arhivskim ustanovama na području NRH. Izvršena je obrada anketnog materijala republičkih jedinica, kao i materijala s područja spomenutih 10 kotareva kod kojih je akcijom izravno rukovodio ovaj Arhiv. Zatim je tome priključena obrada anketnog materijala za područja ostalih arhivskih ustanova, te izvršena obrada i zbirna analiza ankete za cijelo područje NRH. O svemu je izrađen jedan prethodni izvještaj za savjetovanje arhivskih

radnika NR Hrvatske u Sl. Brodu 17. XI t. g., a zatim konačni izvještaj s rezultatima ankete na dan 17. XII t. g. za potrebe Arhivskog savjeta NRH, koji je na svojoj sjednici od 29. XII 1959. raspravljao o tom izvještaju. Izvještajima su priložene potrebne statističke tabele. U cjelini uzevši može se reći da je akcija evidencije bila dobro organizirana i vođena te da je dobro uspjela. Radi se o akciji koja je prvi put provedena u historiji arhivske službe kod nas, kako s obzirom na cijelo područje NRH, tako i za područja pojedinih arhivskih ustanova. Njeni rezultati predstavljaju solidnu osnovu za budući sistematski rad vanjske službe svake naše arhivske ustanove. Konačno, od izvanrednog je značenja i propaganda koja je njome provedena u prilog arhivske službe i čuvanja arhivske i registraturne građe. Ovo je svakako najvrednija akcija provedena godine 1959. od ovog Arhiva i od ostalih arhivskih ustanova NRH.

4) Održan je stalni kontakt s poduzećima za otkup starog papira, odnosno s njihovom zajednicom, uz suradnju u njihovoj stručnoj štampi («Sirovinski pregled«).

Zbog obimnih poslova navedenih ad 3) nije se mogla izvršiti šira evidencija privatnih arhivskih zbirki, ali je ipak uspostavljen kontakt s nizom vlasnika takvih zbirki.

II. Preuzimanje građe.

1) Radi pomanjkanja spremišnog prostora preuzeta su svega dva sanduka arhivalija bivše Balkanske banke u Zagrebu. Izvršene su pripreme za škartiranje nekih fondova u spremištima u Visokoj i Opatičkoj ulici, kako bi se u prostorijama dobilo nešto mjesta za preuzimanje nove građe, te da se isprazne spremišta iz oba podruma u Visokoj ulici, koja se zbog velikog stepena vlage ne mogu koristiti kao spremišta. Škartiranje će se započeti u januaru 1960. godine.

2) Nastavljena je akcija prikupljanja rukopisnih ostavština političkih i kulturnih radnika iz XIX i XX stoljeća. Nešto od takve građe prikupljeno je u okviru 14 ostvarenih akvizicija nove arhivske građe u ovoj godini.

3) Pružena je pomoć na razne načine u akciji za osnivanje novih regionalnih arhiva u NRH, gdje su planom predviđeni. Osnovana je takva nova ustanova u Sl. Brodu za područje kotareva Sl. Brod, Sl. Požega i Nova Gradiška, a pripreme su najbolje napredovale u Karlovcu za područje kotareva Karlovac, Ogulin i Gospić.

III. Sređivanje građe.

a) Rad na starijoj građi.

1) Započeta je revizija, odnosno kontrola sređivanja fonda Hrvatski sabor. Radi opsežnih poslova i tehničkih poteškoća pri štampanju I i II sveska »Zaključaka Hrvatskog sabora« ovaj posao na reviziji saborskih spisa nije mogao biti dovršen, pa će se nastaviti u drugoj godini. Tada će se moći izraditi i konačan plan za publiciranje građe iz ovog fonda.

2) Sređen je fond »Acta dominii Čakovec«.

3) Započet je rad na sređivanju fonda »Acta neoacquisita«.

4) Sređivanje fonda »Acta Cancellariae centralis« nije dovršeno potpuno, jer su iz njega morali biti izlučeni dijelovi koji ne spadaju u tu organsku cjelinu. Te je djelove trebalo klasificirati, srediti i uložiti u druge fondove. Posao će biti završen u 1960. godini.

5) Isto vrijedi i za fond »Acta iuridica«, u koji treba uložiti novopronađenu građu.

6) Završeno je sređivanje fonda »Acta testamentaria«.

7) Započeto je sređivanje fonda »Acta Officii dioecesani«, ali samo iz razdoblja 1826-1840., a ostatak do god. 1860. nije se mogao uzeti u rad jer se nalazi u lošem stanju na tavanu zgrade Kaptol 31, odakle se zbog pomanjkanja polica nije mogao još prenijeti.

8) Dovršeno je sređivanje fonda »Acta Domini Chabar«.

9) Dovršeno je sređivanje fonda »Acta fluminensia«.

10) Započeto je sređivanje spisa riječkog Gubernija.

Stručna predavanja održana su o sređivačkom poslu pod toč. 7) i van predviđenog plana o sređivanju fonda »Acta buccarana«. Predavanja o sređivačkom poslu pod toč. 2, 8 i 9. priređena su, ali zbog drugih hitnijih poslova nisu održana.

Izvan predviđenog plana izvršeno je još:

- ulaganje naknadno pronadenih dijelova zbirke E. Laszowski, te izrađen konačni izvještaj o toj zbirci;
- sređivan je fond »Königliche Landes Bau Ober Direction«;
- dovršena je revizija i signiranje kartografske zbirke;
- popunjavanje sumarnih inventara dvaju spremišta gdje se nalazi starija građa.

b) Rad na novijoj građi.

1) Sređivanje spisa Predsjedništva i Unutrašnjeg odjela Zemaljske vlade nije dovršeno u potpunosti. Preostalo je još 250 fascikula spisa. Uz to treba još proučiti i pitanje škartiranja izvjesnog materijala Unutrašnjeg odjela. Razlog neizvršavanja jest u lošim klimatskim prilikama ove godine, što je skratilo period rada u kojem se ovaj posao mogao obavljati tokom ljetnih mjeseci u spremištu u Medvedgradskoj ulici. Uz to su odnosni stručni službenici bili mnogo zauzeti pronalaženjem i registriranjem svih dokumenata koji se mogu naći u fondovima ovog Arhiva a odnose se na historiju radničkog pokreta i SKJ-u; posudbom te građe interesentima i učešćem kod uređivanja obiju velikih izložbi u Zagrebu povodom 40-godišnjice SKJ, kao i uređenjem takve izložbe u ovom Arhivu i u pripremi publikacija posvećenih istoj godišnjici. Neizvršeni posao obaviti će se u 1960. godini.

2) Izvršeno je osnovno sređivanje građe Zemljorasteretnog povjerenstva. Preostali manji tehnički poslovi bit će dovršeni kroz petnaestak dana.

3) Dovršeno je sređivanje fonda »Plemenita općina Turopolje«.

4) Predviđeno dovršenje rada na fondu »Vlastelinstvo Valpovo« nije izvršeno, jer građa nije još stigla iz Osijeka.

5) Dovršeno je sređivanje sudskih arhiva i to: Stola sedmorice, Banskog stola i tzv. Kazneno-političkih spisa.

6) Dovršeno je sređivanje rukopisne ostavštine Vj. Spinčića.

7) Fond Okružnog suda u Zagrebu sređen je djelomično.

8) Dovořeno je sređivanje fonda Varaždinska ųupanija.

9) Nastavljen je rad na sređivanju fonda komorskih spisa.

Održan je stručni diskusioni sastanak s tri koreferata o problemu signiranja i inventarskog numeriranja arhivske građe.

Referada radnog staųa riješila je sve pristigle molbe u ovoj godini, i to ukupno 190 molbi. Uz to su izrađene evidencije službeničkih dosjea za nastavno osoblje i finansijske službenike. Van plana pregledana je zbirka Šuffaj, pruųena pomoć vanjskoj službi i kod sređivanja knjiųnog fonda u Visokoj ulici, te izvršen popis pomoćnih knjiga za sve fondove za koje to nije bilo dosad učinjeno u spremištu u Visokoj ulici.

Od vaųnijih poslova koji nisu bili planom predviđeni treba još spomenuti:

- sređivanje većeđ dijela rukopisne ostavštine poklonjene od dr I. Ribara ovom Arhivu;
- započet rad na sređivanju fonda »Narodno vijeće SHS«;
- započet rad na sređivanju skupine fondova »Poljoprivreda«;
- popunjavanje sumarnih inventara.

IV. Popularizacija arhivske službe.

Jubilarnoj proslavi 40-godišnjice SKJ ova je ustanova dala slijedeće priloge:

- izrađen je obiman registar svih dokumenata koji se nalaze u ovom Arhivu a odnose se na historiju radničkog pokreta i SKJ od god. 1918. dalje. Registar je izvanredno posluųio interesentima iz cijele zemlje za brzo pronalaųenje građe radi pripreme izloųbi, pisanja člana i publicističkih priloga, publiciranja građe, studijskih radova i sl. Priznanja za ovaj izvršeni rad data su ustanovi s mnogo strana. Rad je uspješno izvršila radna grupa koju su sačinjavali većina arhivista i arhivskih pomoćnika ove ustanove. U toku je akcija da se ovaj registar građe štampa u sklopu registra što su ih izradile i druge arhivske ustanove FNRJ;
- na temelju gornjeg registra data je na raspolaganje navedena građa brojnim interesentima u čitaonici ovog Arhiva, te im je olakšano prepisivanje odnosno mikrofilmovanje te građe;
- pruųena je svestrana pomoć posudbom građe i suradnjom u postavi dviju velikih izloųbi priređenih u Zagrebu u čast 40-godišnjice SKJ;
- ovaj Arhiv priredio je i svoju samostalnu izloųbu »Radnički pokret u Hrvatskoj 1919. godine« u novouređenim svojim izloųbenim prostorijama;
- održano je više predavanja iz historije radničkog pokreta u Hrvatskoj i historije SKJ;
- priređena je obimna građa o historiji radničkog pokreta u Hrvatskoj 1919. godine i objavljena je u II svesku »Arhivskog vjesnika«;
- objavljeno je nekoliko naučnih i stručnih radova iz historije radničkog pokreta i SKJ u raznim publikacijama drugih ustanova i pruųena je suradnja u pisanju »Priučnika za historiju SKJ« koji se nalazi u izradi.

Ustanova je pružila punu podršku Društvu arhivskih radnika NRH u organizaciji ovogodišnjeg »Tjedna arhiva«, a posebno u pripremi i održavanju savjetovanja koje je u okviru tog tjedna bilo tjedna Brodu, a imalo je uz stručne ciljeve i propagandni karakter vezan uz »Tjedan arhiva« i uz afirmaciju neovisnog regionalnog arhiva u Sl. Brodu.

V. Suradnja s nastavom

Ostvaren je veći broj posjeta učenika iz škola ovom Arhivu, pri čemu su arhivisti dali potrebna i iscrpna tumačenja. Uz to su izrađivani prijepisi razne arhivske građe za potrebe seminarskog rada u samoj školi. U stalnom kontaktu s nastavnicima historije iz zagrebačkih škola i prosvjetnim organima nastojalo se izraditi plan suradnje ovog Arhiva sa školama za škol. god. 1959/60. Taj plan je većim dijelom i fiksiran, a naročito u pogledu izrade posebnih tematskih tabli za obradu pojedinih metodskih jedinica u nastavi historije. Izrada prvih tematskih tabli je u toku. Za rad je zainteresiran i republički Zavod za školstvo kao i poduzeće »Školska knjiga«. Ovu suradnju Arhiva s nastavom organizira i vodi posebna komisija sastavljena od trojice arhivista. Ona se brine i za organizacioni posjet učenika Arhivu i za njihovo vođenje kroz izložbu u ovoj ustanovi. Od otvaranja izložbe »Radnički pokret u Hrvatskoj 1919. god.« 20. XI 1959. posjetilo ju je dosada u grupama 15 razreda raznih zagrebačkih škola i jedna grupa studenata historije III godine zagrebačkog Sveučilišta.

Privlačenje studenata historije, prava i ekonomije da se u Arhivu koriste izvornom građom još uvijek nije dalo rezultata, zbog slabe organizacije rada na odnosnim katedrama i zbog toga što studenti slabo poznaju strane jezike kojima je pisana arhivska građa do god. 1918.

VI. Naučni rad.

Veći broj stručnih službenika izradio je više naučnih i stručnih radova, od kojih su i neki veći radovi već publicirani u ovoj godini. Porastao je i broj priloga iz arhivistike u širem smislu, tako da je osiguran veći broj priloga za »Arhivski vjesnik« i za savezni časopis »Arhivist«. Stručna predavanja u ustanovi stimuliraju takav rad, jer se odnosni referati kasnije pripremaju kao članci i rasprave za štampu.

Doktorska teza jednog stručnog službenika već je predana Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Pružena je suradnja republičkom i saveznom Savjetu za naučni rad pri izradi nacrtu perspektivnog plana historijskih studija kod nas i organizaciji naučnog rada u toj oblasti na području FNRJ.

VII. Publikacije.

Rad na doštampavanju teksta i indeksa za I i II svezak »Zaključaka Hrvatskog sabora« protekao se skoro kroz čitavu prvu polovicu ove godine. Brojni poslovi oko korektura i revizije štamparskih otisaka, te izrade ispravaka štamparskih grešaka oduzeli su mnogo vremena pa stoga nije mogla biti do kraja izvršena redakcija i priprema za štampu III sveska tih »Zaključaka«. Taj posao je tek započeo. I svezak obuhvata 760 str. štampanog teksta, a II 590 str.

Završeno je redigiranje i predat je u štampu cjelokupni materijal za II svezak »Arhivskog vjesnika«. Zahvaljujući materijalnoj potpori Savjeta za nauku i kulturu NRH i ova publikacija, koja donosi za isiraživače vrijednu novu arhivsku građu, redovito izlazi. U toku su pripreme za redigiranje III sveska »Vjesnika«, a predviđeno je da redaktorski posao bude završen do aprila 1960. godine.

VIII. Restauriranje dokumenata i fotoslužba.

U toku 1959. god. restaurirani su ovi dokumenti:

- 1) Protokoli notara (Dubašnica, Krk) — 4 kartonske kutije, iz spremišta u Praškoj ulici. Ručno restaurirano 2182 lista, laminirano 89 listova.
- 2) Zemljišne mape iz skupine »Vlastelinsko Valpovo« iz spremišta na Jezuitskom trgu. Ručno restaurirano 19 mapa.
- 3) Iz Nadbiskupskog arhiva ručno restaurirano 223 lista dokumenata na papiru i 50 pergameni.
- 4) Ručno restauriran jedan protokol iz skupine — Acta Comitatus Veröczensis sa ukupno 140 listova.
- 5) Iz skupine — Acta Capituli antiqua ručno restaurirano 243 lista dokumenata na papiru, 12 dokumenata na pergameni, 1 pečat, a laminirana su 23 lista dokumenata.
- 6) Acta Congregationum Generalium Regni (Fasc. I, III i IV) iz I kartonske kutije, ručno restaurirano 77 listova, a laminirano 12 listova.
- 7) Iz kartografske zbirke restaurirano je 8 komada geografskih karata.
- 8) Na diplomi kralja Leopolda restauriran je jedan slomljeni pečat.
- 9) Za Turističko društvo iz Zeline restaurirano je 14 listova dokumenata.
- 10) Genealoško stablo obitelji Frankopan.
- 11) Ručno restaurirano 24 komada kataloga iz skupine — Virovitička županija, sa ukupno 809 listova (restauriranje je bilo potrebno zbog toga što se ti katalogi moraju uvezivati).
- 12) Iz rukopisne zbirke dr I. Ribara ručno je restaurirano 176 listova dokumenata, a laminirano 56 listova.
- 13) Popis seljaka i kmetova iz Medimurja iz 17. st. (umetak), ručno je restaurirano 16 listova.
- 14) Za potrebe Muzeja grada Zagreba restaurirana je jedna diploma.
Osim toga u okviru zajedničkog laboratorija (s JAZU) restaurirano je još nešto građe za potrebe Muzeja grada Zagreba i Gradske biblioteke u Splitu.

Prema tome u toku 1959. god. restaurirano je ukupno 4237 jedinica, te je znatno premašen predviđeni godišnji plan. Osim toga je sreden popis po fondovima svih do sada restauriranih dokumenata iz ovog Arhiva.

Vršeno je sistematsko mjerenje vlage u tri prostorije spremišta u Visokoj ulici, tresoru spremištu na Kaptolu, spremištu u Medvedgradskoj ulici, u prizemlju i nekim prostorijama I kata u spremištu na Jezuitskom trgu. Mjerenja su potvrdila da podrumске prostorije u Visokoj ulici apsolutno ne odgovaraju kao arhivska spremišta. Održano je jedno stručno predavanje s diskusijom na temu »Pitanje vlage u arhivskim spremištima«.

Dezinfekcija spremišta u Medvedgradskoj ulici izvršena je prskanjem s tekućim preparatom Lindan.

Materijalnom pomoću Savjeta za kulturu i nauku NRH izvršena je narudžba raznog uvoznog materijala potrebnog laboratoriju, a kojim će se izvršiti i restauriranje dijela oštećene građe iz arhiva u Dubrovniku, Zadru i Rijeci. Čim taj materijal stigne početkom 1960. god., započet će se rad.

U fotolaboratoriju je izrađeno nekoliko stotina foto-kopija za tekuće potrebe. Uz to je foto-laboratorij obnovljen nizom popravaka i dopunom inventara. U zajednici sa Sveučilišnom knjižnicom poduzeti su koraci za nabavu moderne mikrofilmske aparature.

IX. Biblioteka.

Biblioteka je povećana za 364 djela u 416 sveska. Kupnjom ušlo je u biblioteku 108 djela, zamjenom 30, ostalo poklonom ili ostavštinom.

Biblioteka je primila ukupno 76 časopisa, od toga domaćih 39, stranih 37, novina 8. Pretplatom je primljeno domaćih časopisa 17, stranih 6, novina 2; zamjenom 16 časopisa domaćih, a 31 strani; 6 novina besplatno.

Zamjena se vrši s 30 domaćih i stranih ustanova.

Od »Arhivskog vjesnika« sv. I raspačano je 206 komada; od toga prodajom 100, a zamjenom 71 komad, ostalo kao dužnosni primjerak ili poklon.

Sve knjige i časopisi su inventarizirani i katalogizirani.

Dovršena je revizija odjeljenja B i C priručne knjižnice Arhiva, a u toku je pregled i inventarizacija nesređenog knjižnog fonda u spremištu u Opatičkoj ulici. Započeta je izrada bibliografije iz oblasti arhivistike na temelju fonda periodika kojima raspolaže ovaj Arhiv.

X. Ostali rad.

1) Nastavljena je akcija zamjene mikrofilmovane građe s Državnim arhivom u Budimpešti. Tom prilikom poslana je prva pošiljka snimaka raznih srednjovjekovnih dokumenata, a od njega primljena prva pošiljka mikrofilmovane građe iz god. 1917.

2) Pet arhivista ovog Arhiva održalo je niz predavanja na paleografsko-arhivističkom tečaju (organiziranom u zajednici s JAZU) u prvom polugodištu, te su započeli isti rad na ovom tečaju otvorenom koncem 1959. g. Uz to je izrađen elaborat za organizaciju novog proširenog arhivističkog tečaja, a za potrebe Arhivskog savjeta NRH.

3) Izrađeno je više tematskih pregleda građe iz fondova ovoga Arhiva na traženje raznih naučnih ustanova iz Jugoslavije.

4) Pružena je suradnja savezним organima kod izrade raznih novih propisa iz oblasti arhivske službe.

5) Izrađeni su nacrti statuta ovog Arhiva i uputstva za rad u čitaonici Arhiva, te su predani na dalji postupak.

6) Uz pojedinačne i grupne posjete arhivista (posebno grupne posjete iz NR Makedonije, NR Slovenije i Istorijskog arhiva CK SKJ) vršene su konsultacije o stručnom radu i izmjeni iskustva.

7) Pružena je pomoć Gradskoj galeriji u Zagrebu pronalaženjem arhivske građe potrebne za projektiranu izložbu »Hrvatsko slikarstvo XIX stoljeća«.

8) Pružena je pomoć u radu komisijama za historiju SKJ u Zagrebu i Komisiji za historiju radničkog pokreta pri Republičkom vijeću sindikata u Zagrebu.

9) Učešće u instruktaži arhivskih ustanova u Dalmaciji i Historijskog arhiva u Rijeci.

Bernard Stulli

IZLOŽBA DRŽAVNOG ARHIVA NRH U ZAGREBU POVODOM ČETRDESETOGODIŠNJICE KPJ

Proslava četrdesetogodišnjice osnivanja KPJ obilježio je Državni arhiv NRH u Zagrebu izložbom »Radnički pokret u Hrvatskoj 1919. godine«. U tu je izložbu adaptiran prostor ranije izložbene dvorane Državnog arhiva NRH u Zagrebu u zgradi na Marulićevom trgu 21; stare i nepraktične izložbene vitrine zamijenjene su prikladnijim i suvremenijim elementima od željeza, stakla i drva. Novim suvremenijim namještajem povećan je izložbeni prostor, kao i prostor za cirkulaciju posjetnika. Izložbeni prostor povećan je kombinacijom panoa i ležećih vitrina, koje zajednički sačinjavaju skladnu cjelinu, a pored toga omogućeno je izlaganje eksponata u dvije paralelne tekuće vrpce. Nova rasvjeta daje poseban ugođaj i omogućuje dobru vidljivost bez zasjenjenih prostora i bez vanjskog svjetla, koje bi moglo štetno utjecati na izložene dokumente.

Izložba je zamišljena i koncipirana sa ciljem da se na ograničenom prostoru ilustriraju i objasne revolucionarni događaji i razvitak radničkog pokreta i ekonomsko i političko stanje i zbivanje u Hrvatskoj u godini kad je osnovana KPJ. Dosljedno tome, izložba je podijeljena na teme, koje su objašnjene određenim brojem eksponata, uvodnim (tematskim) legendama i posebnim legendama za svaki eksponat. Na taj se način pokušalo maksimalno povezati izabrane eksponate u jednu sadržajno povezanu cjelinu.

U sadržaj izložbe uvodi kratak pregled razvoja radničkog pokreta od osnutka Socijaldemokratske stranke Hrvatske i Slavonije pa do posljednjih mjeseci I svjetskoga rata. Iz kraja 1918. naročito je značajan dokumenat o stvaranju »republika« u Donjem Miholjcu, Petrijevcima i Peričancima. U prvoj temi obrađena je politička i ekonomska situacija u Hrvatskoj koncem 1918. i početkom 1919. a ističu se dokumenti o štrajku željezničara, pokretima za ekonomska prava i radničko zakonodavstvo, te dokumenti o žigosanju krunskih novčanica. Druga tema sadržava eksponate o formiranju Jugoslavije i politici građanskih partija. Tu se posebno ističe pismo Franje Vujčića, jugoslavenskog iseljenika, Stjepanu Radiću, čiju politiku Vujčić kritički i realistički ocjenjuje i upućuje ga na suradnju sa SRPJ(k) i na pripremu za socijalističku revoluciju. Tema III posvećena je osnivanju Treće internacionale, te su izloženi faksimili odluka, kao i fotografija učesnika prvog kongresa Treće internacionale 1919. Eksponatima IV teme objašnjena je borba komunista i socijalista desničara. Ovdje se nalaze i dokumenti o životu i radu Vladimira Čopića i Vukašina Markovića i o izjašnjavanju socijalističkih organizacija za načela beskompromisne klasne borbe, odnosno za III internacionalu. Šesta tema predstavlja sadržajno centar izložbe i posvećena je Kongresu ujedinjenja, odnosno stvaranju KPJ. Ovdje se ističu sedam, dosad jedinih sačuvanih, pozdravnih telegrama Kongresu ujedinjenja od radničkih organizacija i kolektiva iz Dalmacije. Sedma tema obrađuje